

Esta proposta didáctica está dirixida ao alumnado da Educación Secundaria. As actividades poden ser útiles para a área de Cidadanía e Dereitos Humanos, das Ciencias Sociais, da Ética, titorías, etc., e tamén para calquera docente interesado no tema. O obxectivo é reflexionar sobre as implicacións que ten facer fronte á crise enerxética con combustibles producidos a partir de cultivos.

Verde por fóra, negro por dentro. O que é?

Lectura de imaxes páx. 1

Obxectivo: Explorar os conceptos previos do alumnado sobre o noso modelo de transporte e as súas implicacións sociais e ambientais.

Orientacións: A análise das fotografías pretende unha primeira aproximación do complexo mundo dos agrocombustibles, comezando pola súa produción – vinculada, por un lado, ás materias primas e, por outro, á súa elaboración industrial. Tamén pretende contrastar un modelo de agricultura tecnolóxica caracterizada polo monocultivo, a mecanización, a erosión e a destrución dos solos, etc., co modelo tradicional (pequenas explotacións diversificadas, tracción animal e man de obra, respecto e aproveitamento da materia orgánica para os solos...).

A análise destas fotografías debe orientarse a traballar o ámbito das emocións do alumnado e a que identifiquen cómo este tema está relacionado coa súa propia existencia, de maneira que espertemos unha reflexión crítica sobre o mundo en que vivimos e de cal é a nosa posición e responsabilidade nel.

O que son os agrocombustibles? páx. 2

Obxectivo: Coñecer e comprender os conceptos básicos relacionados cos agrocombustibles a través dunha dinámica grupal.

Realizar unha avaliación dos agrocombustibles e identificar cal é a nosa dependencia enerxética, e descubrir co alumnado a capacidade e necesidade que temos de reducir o noso consumo, así como de influír nas institucións e empresas para tornaren prioritaria a vida das persoas fronte a intereses particulares e insustentables.

Orientacións: Dada a complexidade dos conceptos con que se deben familiarizar, é conveniente traballar o mapa conceptual da actividade 3 en grupo, para entender mellor os conflitos que se orixinan entre os diferentes intereses en xogo e expor as súas implicacións. A actividade 4 sobre o cálculo do custo dos agrocombustibles e as repercusións que implica trasladar a nosa dependencia enerxética a este tipo de combustibles, constitúe unha ocasión favorable para colaborar con outras áreas: Química, Matemática, etc.

¿Quién es quién? páx. 3

Obxectivo: Analizar o noso modelo de desenvolvemento e tirar conclusións sobre qué grupos humanos son beneficiados e cales sofren as consecuencias.

Orientacións: Na actividade 5 é conveniente insistir no moi diferente significado que ten utilizar como medida da situación dos países a **renda per cápita** (riqueza total do país, dividida polo número de habitantes) ou o Índice de Desenvolvemento Humano (medida do desenvolvemento dun país, tendo en conta indicadores de esperanza de vida, educación e nivel de vida digno). Pór de manifesto os diferentes modelos de desenvolvemento nos que se basean un e outro. Na actividade 6, o traballo en grupo pode axudar a coñecer o lugar que ocupa cada país e a maneira na que isto se concreta na vida dos seus habitantes, así como o que significa con relación á distribución de recursos. A actividade 7 avanza no grao de concreción con relación á anterior, pondo nomes e subliñando que, a fin de contas, o desigual acceso a recursos e bens, máis que entre países, existe entre grupos humanos. Para esta actividade e a anterior, pode ser útil ler a sección do dossier informativo titulado “Quen produce?” Quen consome? Quen gaña?” Na actividade 8, trátase de identificar as repercusións que teñen os agrocombustibles para as poboacións dos países produtores. O capítulo do dossier informativo “Non son unha boa alternativa” (ademais do citado actividade anterior) ofrece datos e argumentando para iso. Pode encontrarse información complementaria na web da campaña “No te comas el mundo” (www.noetmengiselmon.org/splp.php?Glang=es) e na de Biofuelwatch (www.biofuelwatch.org), esta última en inglés.

Ni tan verde ni tan negro páx. 5

Obxectivo: No terreo socio-afectivo, decatarse das consecuencias que ten a produción de agrocombustibles baixo o punto de vista das persoas protagonistas, percibindo que é un asunto complexo.

Orientacións: É importante dedicar un tempo de preparación e contextualización para entender os testemuños. Pode ser útil a páxina web de Intermón Oxfam en que aparecen os testemuños en forma máis ampla (www.intermonoxfam.org/es/

page.asp?id=3282). Non se trata tanto de facer un gran traballo de investigación como de espertar a sensibilidade para coas consecuencias que ten a produción de agrocombustibles na vida das persoas, sen perder de vista o complexo que é tomar decisións neste terreo.

Elaborar sendas listas de argumentos a favor e en contra pode ser útil para a simulación posterior na cal se deben pronunciar.

Que relación ten connosco? páx. 7

Obxectivo: Pór de manifesto que temos nas nosas mans algunhas decisións chave, xa que o fondo da cuestión reside no noso modelo de desenvolvemento.

Orientacións: A chave desta sección é que conduza o alumnado a se formularen preguntas significativas sobre o modelo de desenvolvemento en que vivimos e que alimentamos, de modo que tomen consciencia de que as mudanzas individuais son necesarias, mais non suficientes: son imprescindibles as mudanzas colectivas, políticas, estruturais. Aínda que a capacidade de acción neste sentido é limitada á súa idade, esta actividade quere contribuír para ir espertando e xerando non culpabilidade, senón responsabilidade cidadá.

O que podemos facer? páx. 8

Obxectivo: Avaliar se foi suficiente e correctamente comprendido o problema nos seus elementos fundamentais, para descubrir co alumnado a capacidade e necesidade que temos de reducir o noso consumo, así como de influír en institucións e

empresas, en na sociedade en xeral, para que se torne prioritaria a vida de todas as persoas fronte a intereses particulares e insustentables.

Orientacións: As actividades propostas pretenden avaliar o uso de todos os agrocombustibles con toda a información adquirida a fin de tomar consciencia da nosa dependencia enerxética, o que debe levar a formular propostas de intervención desde a nosa realidade cotiá para xerar procesos de reflexión e control do uso dos agrocombustibles.

A través dun diálogo crítico a partir dos argumentos a favor e en contra do uso dos agrocombustibles e dunha reflexión persoal que se comunica ao grupo-aula, trátase de animar a revisar o noso modelo de consumo enerxético e fomentar accións acordes coa nosa responsabilidade como consumidores, e a de todos os actores implicados. A variedade de propostas esixe seleccionar as que se axusten máis ao noso grupo, debatendo cales se poden aplicar en cada terreo, xa que é desexable que os compromisos non se limiten ao espazo da aula, senón que atinxan todo o centro e outros ámbitos, como as familias.

Para encontrar suxestións de accións colectivas e coñecer campañas en marcha, ademais da ligazón coa web de Intermón Oxfam que aparece nas actividades, poden consultar outras que aparecen na sección “Para saber máis...” do dossier informativo, especialmente as de “No te comas el mundo” (www.noetmengiselmon.org/splp.php?Glang=es) e Ecologistas en Acción (www.ecologistasenaccion.org).